

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 12. aprila 2018¹

Zadeva C-107/17

**UAB „Aviabaltika“
proti
BAB Ūkio bankas**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,
ki ga je vložilo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče, Litva))

„Predhodno odločanje – Ekonomska in monetarna politika – Prosti pretok kapitala –
Izvrševanje dogovorov o finančnem zavarovanju – Začetek postopka prenehanja uporabnika finančnega
zavarovanja – Nastanek dogodka izvršitve zavarovanja – Vključitev finančnega zavarovanja v stečajno
maso – Obveznost, da se terjatve najprej poplačajo iz finančnega zavarovanja“

I. Uvod

1. Sodišče je drugič pozvano, naj se v okviru predhodnega odločanja izreče o razlagi določb Direktive 2002/47/ES.²

2. V prvi zadevi, v kateri je bila izdana sodba Private Equity Insurance Group,³ je bilo Sodišče pozvano, naj pojasni pravice uporabnika zavarovanja (v nadaljevanju: uporabnik) v primeru insolventnosti dajalca zavarovanja (v nadaljevanju: dajalec). V obravnavanem primeru je treba odločiti o vprašanjih, ki se nanašajo na razlago Direktive 2002/47 v položaju, v katerem je bil zoper uporabnika zavarovanja uveden postopek zaradi insolventnosti.

3. Natančneje, predložitveno sodišče želi s prvima vprašanjema za predhodno odločanje izvedeti, ali Direktiva 2002/47 določa, da uporabnik lahko realizira ali mora realizirati finančno zavarovanje, čeprav je zoper njega uveden postopek zaradi insolventnosti. S tretjim vprašanjem pa želi izvedeti, ali se lahko dajalec obravnava drugače kot ostali upniki v tem postopku zaradi insolventnosti, da bi lahko dejansko dosegel povrnitev finančnega zavarovanja, ki ga uporabnik ni realiziral.

¹ Jezik izvirnika: francoščina.

² Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. junija 2002 o dogovorih o finančnem zavarovanju (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 3, str. 89).

³ Glej sodbo z dne 10. novembra 2016, Private Equity Insurance Group (C-156/15, EU:C:2016:851).

II. Pravni okvir

A. *Pravo Unije*

4. Člen 2(1)(c) Direktive 2002/47 določa, da „dogovor o finančnem zavarovanju z vrednostnimi papirji [jamstvom]“ pomeni dogovor, po katerem dajalec izda finančno zavarovanje kot jamstvo uporabniku ali v njegovo korist in kjer celotno ali kvalificirano lastništvo finančnega zavarovanja ali izključna pravica do finančnega zavarovanja ostane dajalcu zavarovanja, ko se določi pravica do jamstva.

5. Člen 4 Direktive 2002/47, naslovljen „Izvrševanje dogovorov o finančnem zavarovanju“, v odstavkih 1 in 5 določa:

„1. Ko nastopi dogodek izvršitve, morajo države članice zagotoviti, da ima uporabnik zavarovanja možnost na naslednji način realizirati vsa finančna zavarovanja, ki so bila izdana po dogovoru o finančnem zavarovanju z vrednostnimi papirji [jamstvom] in po dogovorjenih pogojih:

- (a) finančne instrumente s prodajo ali prisvojitvijo in s kompenziranjem njihove vrednosti z ustreznimi finančnimi obveznostmi, ali z uveljavljanjem njihove vrednosti pri izpolnitvi ustreznih finančnih obveznosti;
- (b) gotovino, tako da se kompenzira vsota proti, ali se uveljavi pri izpolnitvi ustreznih finančnih obveznosti.

[...]

5. Države članice morajo zagotoviti, da lahko dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati v skladu s pogoji ne glede na začetek ali nadaljevanje postopka prenehanja ali ukrepov reorganizacije v zvezi z dajalcem ali uporabnikom zavarovanja.“

B. *Litovsko pravo*

6. Razvidno je, da se je litovski zakonodajalec pri prenosu člena 2(1)(c) Direktive 2002/47 skliceval na „dogovor o finančnem zavarovanju brez prenosa lastninske pravice“ namesto na „dogovor o finančnem zavarovanju z vrednostnimi papirji [jamstvom]“. Člen 2(8) Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymas (litovski zakon o dogovorih o finančnem zavarovanju) natančneje določa, da:

„dogovor o finančnem zavarovanju brez prenosa lastninske pravice“ pomeni dogovor, po katerem dajalec uporabniku ali v njegovo korist izda finančno zavarovanje, s katerim jamči za izpolnitev ustreznih finančnih obveznosti, pri čemer pa izključno ali kvalificirano lastništvo finančnega zavarovanja ostane dajalcu.“

7. Člen 9(3) in (8) litovskega zakona o dogovorih o finančnem zavarovanju določa:

„3. Če nastopi dogodek izvršitve finančnega zavarovanja, ima uporabnik zavarovanja pravico enostransko realizirati finančno zavarovanje, izdano na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju brez prenosa lastninske pravice, na enega od spodaj opisanih načinov in po dogovorjenih pogojih:

[...]

8. Dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati z dogovorjenim dnem, ne glede na začetek postopka prenehanja ali izvajanje ukrepov reorganizacije v zvezi z dajalcem ali uporabnikom zavarovanja.“

III. Dejansko stanje v postopku v glavni stvari

8. Leta 2011 in 2012 sta UAB aviacijos kompanija (v nadaljevanju: Aviabaltika) in banka AB (v nadaljevanju: Ūkio bankas) sklenili dogovora o zavarovanju, na podlagi katerih so bila sopogodbenicam družbe Aviabaltika izdana zavarovanja (v nadaljevanju: dogovora iz let 2011 in 2012). Družba Aviabaltika je v zavarovanje svojih obveznosti zastavila sredstva na računu, odprtem v njenem imenu pri banki Ūkio bankas.

9. Po sklenitvi teh dogovorov sta banki Ūkio bankas in Commerzbank AG sklenili dogovore o posrednem jamstvu, na podlagi katerih je banka Commerzbank izdala zavarovanja banki State Bank of India. Ta pa je zavarovanja izdala upravičencem do zavarovanj, to je sopogodbenicam družbe Aviabaltika.

10. Maja 2013 je bil zoper banko Ūkio bankas uveden postopek zaradi insolventnosti.

11. Družba Aviabaltika ni izpolnila svojih obveznosti do sopogodbenic, v korist katerih so bila izdana zavarovanja na podlagi dogovorov iz let 2011 in 2012.

12. Banka Commerzbank je leta 2014 na zahtevo ene od teh sopogodbenic izpolnila obveznosti, ki so izhajale iz dogovora o posrednem jamstvu. Nato je banka Commerzbank za določene zneske bremenila sredstva, ki jih je banka Ūkio bankas položila na račun za zavarovanje posrednih jamstev.

13. Medtem je Kaunas apygardos teismas (deželno sodišče v Kaunasu, Litva) v obveznosti banke Ūkio bankas vključilo terjatev družbe Aviabaltika do te banke, ki se nanaša na sredstva, zagotovljena kot zavarovanje na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju.

14. Banka Ūkio bankas je, potem ko je poravnala obveznosti do banke Commerzbank, del zneska, s katerim se je poplačala banka Commerzbank, odtegnila od sredstev, ki so bila na računu, odprtem v imenu družbe Aviabaltika. Ta sredstva je tvorilo nadomestilo, prejeto na podlagi litovskih predpisov o zavarovanju vlog. V postopku v glavni stvari banka Ūkio bankas zahteva, naj ji družba Aviabaltika povrne preostali del zneska, dolgovanega na podlagi dogovorov iz let 2011 in 2012, ter obresti.

15. Družba Aviabaltika v tem sporu trdi, da bi morala banka Ūkio bankas svoje terjatve poravnati s sredstev na računu, odprtem za kritje zavarovanja. Družba Aviabaltika poleg tega meni, da v okviru postopka zaradi insolventnosti zoper banko Ūkio bankas ne bo mogla doseči povrnitve finančnega zavarovanja, ki ga ta banka ni realizirala. Družba Aviabaltika zato trdi, da jo bodo nacionalna sodišča, če bodo ugodila predlogu banke Ūkio bankas, dejansko obsodila na to, da bo tej banki še enkrat nakazala znesek v višini teh sredstev.

16. Ūkio bankas pa trdi, da po uvedbi postopka zaradi insolventnosti ni smela poravnati finančne obveznosti, ki je ne bi poravnala pred začetkom tega postopka. Banka Ūkio bankas navaja tudi, da so bila sredstva na računu, odprtem v imenu družbe Aviabaltika za kritje zavarovanja, od datuma začetka postopka zaradi insolventnosti del stečajne mase te banke, in da jih zato ni mogla več uporabiti, da bi poravnala terjatve.

17. Kaunas apygardos teismas (deželno sodišče v Kaunasu) je s sodbo z dne 14. decembra 2015 ugodilo vsem predlogom banke Ūkio bankas v zvezi z dogovoroma iz let 2011 in 2012.

18. Lietuvos apeliacinis teismas (pritožbeno sodišče, Litva) je s sodbo z dne 31. maja 2016 potrdilo sodbo z dne 14. decembra 2015.

19. Družba Aviabaltika je pri Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče, Litva) vložila kasacijsko pritožbo.

IV. Postopek in vprašanja za predhodno odločanje

20. V teh okoliščinah je Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 4(5) Direktive 2002/47 razlagati tako, da je z njim državam članicam naložena obveznost sprejetja pravnih pravil, ki določajo, da finančno zavarovanje ni vključeno v stečajno maso uporabnika zavarovanja (banke v postopku prenehanja)? Povedano drugače, ali morajo države članice sprejeti pravna pravila, s katerimi je zahtevano, da mora biti uporabnik zavarovanja (banka) dejansko sposoben doseči poplačilo svoje terjatve, zavarovane s finančnim zavarovanjem (denar na računu banke in pravica zahtevati ta denar), kljub temu, da je do dogodka izvršitve prišlo po začetku postopka prenehanja uporabnika zavarovanja (banke)?
2. Ali bi bilo treba člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 sistematično razlagati tako, da je z njim dajalcu zavarovanja dana pravica zahtevati, da mora uporabnik zavarovanja (banka) najprej doseči poplačilo svoje terjatve, zavarovane s finančnim zavarovanjem (denar na računu banke in pravica zahtevati ta denar), z uporabo finančnega zavarovanja, in s tem uporabniku finančnega zavarovanja naložena obveznost, da ugoti taki zahtevi kljub začetku postopka svojega prenehanja?
3. Če je odgovor na drugo vprašanje nikalen in če dajalec zavarovanja izpolni zahtevek uporabnika zavarovanja, zavarovan s finančnim zavarovanjem, z uporabo drugih sredstev dajalca zavarovanja, ali bi bilo treba določbe Direktive 2002/47, zlasti njena člena 4 in 8, razlagati tako, da bi se morala za dajalca uporabiti tudi izjema od enakega obravnavanja upnikov uporabnika zavarovanja (banke) v postopku prenehanja in bi moral dajalec zavarovanja, zato da bi dosegel povrnitev finančnega zavarovanja, imeti prednost pred drugimi upniki v postopku prenehanja?“

21. Pisna stališča so predložile družba Aviabaltika, banka Ūkio bankas, litovska vlada in Evropska komisija, ki so bile prisotne tudi na obravnavi 18. januarja 2018.

V. Analiza

A. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

22. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem za predhodno odločanje izvedeti, ali člen 4(5) Direktive 2002/47 državam članicam nalaga, da zagotovijo, da lahko uporabnik izvrši dogovor o finančnem zavarovanju z jamstvom, da poplača svojo terjatev do dajalca, kadar dogodek izvršitve zavarovanja nastopi po uvedbi postopka zaradi insolventnosti zoper tega uporabnika. Če je odgovor pritrdilen, želi to sodišče izvedeti, ali Direktiva 2002/47 določa, na kakšen način mora biti zagotovljena možnost izvršitve dogovora o finančnem zavarovanju, če je navedeni uporabnik insolventen.

23. Čeprav iz vsebine prvega vprašanja za predhodno odločanje izhaja, da sta po mnenju predložitvenega sodišča obe vprašanji enaki, je treba ugotoviti, da se vprašanje obstoja obveznosti zagotavljanja, da lahko uporabnik izvrši dogovor o finančnem zavarovanju v primeru insolventnosti, postavlja pred ugotavljanjem, na kakšen način mora biti ta možnost zagotovljena.

24. Poleg tega se predložitveno sodišče v okviru prvega vprašanja za predhodno odločanje sicer sprašuje, ali Direktiva 2002/47 določa enakopravno varstvo pravic dajalca in uporabnika, če je druga stranka dogovora insolventna. Vendar je iz istega vprašanja razvidno, da želi to sodišče v bistvu ugotoviti, ali lahko uporabnik realizira finančno zavarovanje, kadar je zoper njega uveden postopek zaradi insolventnosti.

25. Za odgovor na to vprašanje bom najprej obravnaval obstoj obveznosti držav članic, da zagotovijo, da uporabnik lahko izvrši finančno zavarovanje, če je insolventen. Nato bom analiziral Direktivo 2002/47, da bi ugotovil, ali določa, na kakšen način mora biti zagotovljena možnost izvršitve finančnega zavarovanja.

1. Uvodne ugotovitve

26. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da predložitveno sodišče o vprašanju iz obravnavanega primera, ki se nanaša na izvršitev dogovora o finančnem zavarovanju, če dogodek izvršitve finančnega zavarovanja nastopi po uvedbi postopka zaradi insolventnosti zoper uporabnika, v svoji sodni praksi še ni odločilo. Vendar je to sodišče podobno problematiko obravnavalo v okoliščinah zadev, ki so se nanašale na vračilo finančnega zavarovanja, zahtevano po uvedbi postopka prenehanja uporabnika, pri čemer ni bilo nobenega dogodka izvršitve dogovora o finančnem zavarovanju.

27. V skladu z litovsko sodno prakso prenos sredstev na bančni račun povzroči izgubo lastninske pravice na teh sredstvih in pridobitev terjatve do banke za vračilo prenesenega zneska. Poleg tega je v skladu s to sodno prakso učinek sklenitve dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom in zastavitve sredstev na bančnem računu v zavarovanje ta, da se v zavarovanje zastavijo terjatve za vračilo teh sredstev.

28. Poleg tega je v skladu z nacionalnimi določbami s področja insolventnosti prepovedano izvršiti katero koli obveznost, ki ob začetku postopka zaradi insolventnosti še ni izvršena.

29. Čeprav nacionalni predpisi s področja finančnega zavarovanja določajo, da začetek postopka zaradi insolventnosti ne povzroči omejitve pravic uporabnika, dajalcu ne nudijo podobne zaščite.

30. Upoštevna nacionalna zakonodaja dajalcu namreč ne daje pravice – vsaj zunaj postopka zaradi insolventnosti – da bi po začetku postopka zaradi insolventnosti zoper uporabnika dobil nazaj finančno zavarovanje.

31. V teh okoliščinah predložitveno sodišče navaja, da njegovi pomisleki izhajajo iz dejstva, da v Direktivi 2002/47 obseg pravic dajalca, če je zoper uporabnika uveden postopek prenehanja, ni jasno opredeljen. Kljub temu meni, da je Sodišče v sodbi *Private Equity Insurance Group*⁴ Direktivo 2002/47 razložilo tako, da v bistvu nasprotuje temu, da bi postopek zaradi insolventnosti vplival na dogovore o finančnem zavarovanju.

32. Predložitveno sodišče se zato sprašuje, v kakšnem razmerju so sistem dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom in nacionalna pravila s področja insolventnosti v okoliščinah, kot so v obravnavanem primeru.

⁴ Sodba z dne 10. novembra 2016, *Private Equity Insurance Group* (C-156/15, EU:C:2016:851).

2. Ali Direktiva 2002/47 določa, da morajo države članice zagotoviti, da lahko uporabnik izvrši dogovor o finančnem zavarovanju, če je insolventen?

a) Stališča strank

33. Banka Ūkio bankas meni, da ni treba odgovoriti na del prvega vprašanja za predhodno odločanje, ki se nanaša na pravico uporabnika, da svojo terjatev poravnava s finančnim zavarovanjem, v okoliščinah, kot so v obravnavanem primeru. Ta del prvega vprašanja za predhodno odločanje naj bi se nanašal na poseben položaj, v katerem je dolжник – v pravnem razmerju, ki izhaja iz obstoja bančnega računa (banka) – hkrati uporabnik – v pravnem razmerju, ki izhaja iz sklenitve finančnega zavarovanja. Pravnih razmerij med bankami in imetniki bančnih računov pa naj ne bi urejala Direktiva 2002/47, ampak le nacionalno pravo.

34. Litovska vlada meni, da člen 4(5) Direktive 2002/47 državam članicam ne nalaga, da bi morale zagotoviti, da lahko uporabnik po začetku postopka zaradi insolventnosti zoper njega poplača svojo terjatev iz finančnega zavarovanja. Po mnenju te vlade člena 4 in 8 Direktive 2002/47 določata varstvo uporabnika, če je zoper dajalca uveden postopek zaradi insolventnosti. To naj bi veljalo še toliko bolj, ker Direktiva 2002/47 pravice dajalca ureja minimalno.

35. Komisija pa meni, da je namen člena 4(5) Direktive 2002/47 varstvo obeh strank dogovora o finančnem zavarovanju pred posledicami postopkov zaradi insolventnosti.

36. Družba Aviabaltika meni, da člen 4(5) Direktive 2002/47 uporabniku jasno in nedvoumno daje pravico, da realizira finančno zavarovanje, ne glede na to ali je zoper njega uveden postopek zaradi insolventnosti, kadar dogodek izvršitve nastane po začetku tega postopka.

b) Razlaga člena 4(5) Direktive 2002/47

37. V skladu s členom 4(5) Direktive 2002/47 „[morajo d]ržave članice [...] zagotoviti, da lahko dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati v skladu s pogoji ne glede na začetek ali nadaljevanje postopka prenehanja ali ukrepov reorganizacije v zvezi z dajalcem ali uporabnikom zavarovanja“.

38. Po mojem mnenju besedilo člena 4(5) Direktive 2002/47 ne dopušča nobenega dvoma o tem, da se ta določba nanaša na položaje, v katerih je uveden postopek zaradi insolventnosti zoper uporabnika ali dajalca.⁵ Zato besedilo člena 4(5) te direktive nedvoumno določa, da morajo države članice predvideti pravni okvir, ki zagotavlja, da se lahko dogovor o finančnem zavarovanju izvrši po pogojih iz tega dogovora, ne glede na to, ali je zoper uporabnika uveden postopek zaradi insolventnosti.

39. Vendar na podlagi teh ugotovitev ni mogoče odločiti, da morajo države članice sprejeti predpise, na podlagi katerih se finančno zavarovanje ne vključi v stečajno maso uporabnika.

⁵ Glej v tem smislu Devos, D., *The Directive 2002/47/EC on Financial Collateral Arrangements of June 6, 2002*, De Walsche, A., Vandersanden, G., *Mélanges en hommage à Jean-Victor Louis*, zv. II, Bruselj, Editions de l'Université de Bruxelles, 2003, str. 269.

3. Ali Direktiva 2002/47 določa, na kakšen način bi morala biti zagotovljena možnost izvršitve dogovora o finančnem zavarovanju, kadar je zoper uporabnika uveden postopek zaradi insolventnosti?

a) Stališča strank

40. Litovska vlada meni, da se izključitev finančnega zavarovanja iz stečajne mase uporabnika ne bi smela šteti za ukrep, ki je nujen za pravilen prenos Direktive 2002/47. Ta vlada poleg tega navaja, da finančno zavarovanje, položeno v gotovini pri kreditni instituciji, spada tudi na področje uporabe Direktive 2014/49/EU.⁶ V tej direktivi pa finančno zavarovanje ni omenjeno kot institut, ki bi moral imeti poseben status. Zaščiteno je kot vloga in se tako kot druge vloge vključi v stečajno maso kreditne institucije.

41. Banka Ūkio bankas podobno trdi, da v pravu Unije ni splošnega načela, v skladu s katerim bi bilo treba premoženje, dobljeno od druge osebe, hraniti ločeno od ostalega premoženja. Če bi zakonodajalec Unije hotel tako rešitev, bi v zvezi s tem sprejel natančno in izrecno pravilo. Banka Ūkio bankas v podporo svojemu stališču navaja več aktov sekundarne zakonodaje Unije.

42. V nasprotju s stališčema litovske vlade in banke Ūkio bankas pa družba Aviabaltika in Komisija menita, da zagotovitev sredstev kot finančno zavarovanje z jamstvom ne more povzročiti, da bi se ta sredstva vključila v maso sredstev uporabnika.

43. Natančneje, družba Aviabaltika nasprotuje predpostavki, na kateri temelji prvo vprašanje za predhodno odločanje. V obravnavanem primeru naj namreč sredstva, zagotovljena kot finančno zavarovanje, ne bi bila del uporabnikovega premoženja.

44. Komisija se o tem vidiku podrobneje izjasni. Meni, da je treba v okviru Direktive 2002/47 razlikovati med dvema vrstama dogovorov o finančnem zavarovanju, to so dogovori o zavarovanju z jamstvom in dogovori s prenosom lastninske pravice. Po mnenju Komisije finančno zavarovanje na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom ne bi smelo biti del mase sredstev uporabnika, ki je v prenehanju. Komisija navaja, da je v predlogu zadevne direktive predvidela uvodno izjavo 13, katere drugi stavek je v zvezi z dogovori o finančnem zavarovanju z jamstvom določal, da lahko dajalec ohrani lastništvo zagotovljenega zneska, tako da je njegova pravica zaščitena, če gre uporabnik v stečaj.⁷ Čeprav besedilo uvodne izjave 13, drugi stavek, predloga direktive 2002/47 v Direktivi 2002/47 ni bilo povzeto, pa razlikovanje med dvema kategorijama dogovorov o finančnem zavarovanju ni bilo odpravljeno. Po mnenju Komisije bi namreč razlaga, v skladu s katero bi dajalec izgubil lastninsko pravico na gotovini, zagotovljeni v okviru dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, izničila razliko med obema kategorijama dogovorov.

b) Učinki prenosa sredstev na bančni račun in ustanovitve finančnega zavarovanja

45. Najprej je treba ugotoviti, da družba Aviabaltika in Komisija v stališčih ne govorita o stečajni masi, temveč o masi sredstev uporabnika. Zdi se namreč, da družba Aviabaltika in Komisija menita, da se v obravnavanem primeru vprašanje izključitve finančnega zavarovanja iz stečajne mase ne bi smelo postavljati, ker gre za finančno zavarovanje z jamstvom.

⁶ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o sistemih jamstva za vloge (UL 2014, L 173, str. 149).

⁷ Glej predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o dogovorih o finančnem zavarovanju (COM(2001) 168, z dne 27. marca 2001).

46. V strokovni literaturi je bilo sicer navedeno, da upniki uporabnika, kadar gre za dogovor o finančnem zavarovanju z jamstvom v smislu Direktive 2002/47, nimajo pravice do sredstev, zagotovljenih kot finančno zavarovanje, ker ta sredstva pravzaprav niso del premoženja tega uporabnika.⁸

47. Vendar se izkaže, da v obravnavanem primeru to ne drži. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe je razvidno, da v skladu z litovsko zakonodajo prenos sredstev na bančni račun povzroči izgubo lastninske pravice na teh sredstvih.

48. Poleg tega je litovska vlada v odgovoru na vprašanje Sodišča na obravnavi izjavila, da se, kadar gre za zavarovanje v obliki gotovinskega pologa na račun, odprt pri uporabniku, razlika med dogovorom o zavarovanju s prenosom lastninske pravice in dogovorom o finančnem zavarovanju z jamstvom ugotovi glede na to, kdo je imetnik zadevnega računa. Kadar je račun odprt v imenu dajalca, gre za dogovor o finančnem zavarovanju z jamstvom, če pa je imetnik računa uporabnik, gre za dogovor o zavarovanju s prenosom lastninske pravice.

49. Tako mislim, da v obravnavanem primeru razlog, zaradi katerega se predložitveno sodišče sprašuje o izključitvi finančnega zavarovanja iz stečajne mase uporabnika, izhaja iz tega, da – v skladu z litovsko zakonodajo, kot jo razlaga nacionalna sodna praksa – prenos sredstev na bančni račun (ne glede na to, kdo je imetnik) povzroči, da se sredstva pripišejo banki.⁹

50. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da stališče predložitvenega sodišča v zvezi z opredelitvijo predmeta finančnega zavarovanja ni očitno.

51. Po eni strani predložitveno sodišče v prvih dveh vprašanjih za predhodno odločanje, kadar govori o finančnem zavarovanju, omenja sredstva na bančnem računu in pravico do poplčila terjatve iz teh sredstev. Po drugi strani to sodišče v predlogu navaja, da je v obravnavanem primeru treba za finančno zavarovanje šteti pravico do terjatve na sredstvih na bančnem računu, odprtem v imenu družbe Aviabaltika pri banki Ūkio bankas.

52. Vsekakor menim, da po mnenju predložitvenega sodišča tudi terjatev za vračilo teh sredstev spada v stečajno maso uporabnika zavarovanja. Zato se to sodišče v prvih dveh vprašanjih za predhodno odločanje sprašuje o izključitvi sredstev in terjatve iz stečajne mase uporabnika zavarovanja.

c) Varstvo možnosti izvršitve finančnega zavarovanja

53. Družba Aviabaltika in Komisija menita, da – kadar gre za dogovor o finančnem zavarovanju z jamstvom – Direktiva 2002/47 državam članicam nalaga, da zagotovijo, da se finančno zavarovanje ne vključi v maso sredstev uporabnika. Zato naj finančnega zavarovanja ne bi bilo mogoče vključiti v stečajno maso tega uporabnika.

54. To, da se predmet finančnega zavarovanja ob njegovi ustanovitvi hrani ločeno, naj bi torej bila edina rešitev, ki bi bila v skladu s členom 4(5) Direktive 2002/47.

55. Vendar me tak kategorični pristop ne prepriča. Treba je opozoriti, da je v skladu s členom 288 PDEU direktiva, torej tudi Direktiva 2002/47, za države članice zavezujoča glede cilja, ki ga je treba doseči, izbira oblike in metod pa je prepuščena nacionalnim organom.

⁸ Glej T'Kint, F., Derijcke, W., *La Directive 2002/47/CE concernant les contrats de garantie financière au regard des principes généraux du droit des sûretés*, Euredia; 2003, zv. 1, str. 55.

⁹ Glej tudi povzetek nacionalne sodne prakse v točkah od 27 do 30 teh sklepnih predlogov.

56. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se pravni sistemi držav članic s področja insolventnosti zelo razlikujejo. Enako velja za nacionalne določbe o učinkih vračila predmeta finančnega zavarovanja uporabniku.

57. Prav zato se je zakonodajalec odločil, da ne bo sprejel akta o finančnem zavarovanju kot enotnem instrumentu Unije. Njegov namen je bil namreč vzpostaviti sistem finančnega zavarovanja s čim manj posledicami za pravne okvire, vzpostavljene v državah članicah.¹⁰

58. Po mojem mnenju je to tudi razlog, zaradi katerega člen 4(5) Direktive 2002/47 državam članicam nalaga, da morajo zagotoviti, da lahko dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati „ne glede na“ med drugim uvedbo postopka zaradi insolventnosti zoper uporabnika. Če povzamem besedilo uvodne izjave 12, drugi stavek, Direktive 2002/47, ki se nanaša na člen 4(5) te direktive, gre za „zaščito“ dogovorov o finančnem zavarovanju pred nekaterimi določbami insolvenčnega prava. Ta pristop potrjuje tudi obrazložitev predloga direktive 2002/47, v skladu s katero je namen te direktive, da se za dogovore o zavarovanju v omejenem obsegu nekatere določbe zakonov o insolventnosti ne uporabljajo, zlasti določbe, ki lahko ovirajo izvršitev zavarovanja.¹¹

59. V teh okoliščinah ugotavljam, da Direktiva 2002/47 ne določa, na kakšen način mora biti finančno zavarovanje „zaščiten“ pred nacionalnimi določbami s področja insolventnosti. Vsekakor Direktiva 2002/47 v nasprotju z ostalimi akti sekundarnega prava Unije, ki jih navaja banka Ŭkio bankas,¹² ne zahteva, da se finančno zavarovanje ob ustanovitvi shrani ločeno. Zato ne menim, da je to, da se finančno zavarovanje hrani ločeno od mase sredstev uporabnika, edina rešitev, ki jo nalaga Direktiva 2002/47.

60. Menim, da lahko države članice ob prenosu Direktive 2002/47 sprejmejo različne rešitve, da finančno zavarovanje zaščitijo pred nacionalnimi pravili s področja insolventnosti, tako da začetek postopka zaradi insolventnosti zoper uporabnika ne bi mogel vplivati na izvršitev dogovora o finančnem zavarovanju.

61. Države članice bi med drugim lahko določbe o učinkih dajanja finančnega zavarovanja na voljo uporabniku natančneje določile tako, da zavarovanje ob ustanovitvi ne bi bilo vključeno v maso sredstev uporabnika. Prav tako bi lahko natančneje določile nacionalne določbe s področja insolventnosti, ki opredeljujejo sredstva, vključena v stečajno maso. Poleg tega ni mogoče vnaprej izključiti rešitve, v skladu s katero bi bilo finančno zavarovanje vključeno v stečajno maso, medtem ko bi uporabnik ohranil pravico realizirati to zavarovanje, ne glede na potek postopka zaradi insolventnosti.

62. Ob upoštevanju zgornje argumentacije Sodišču predlagam, naj na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je treba člen 4(5) Direktive 2002/47 razlagati tako, da morajo države članice sprejeti predpise, ki uporabniku zavarovanja omogočajo, da svojo terjatev poplača iz finančnega zavarovanja, ustanovljenega na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, tudi če je dogodek izvršitve finančnega zavarovanja nastopil po začetku postopka zaradi insolventnosti zoper tega uporabnika. Države članice morajo določiti, na kakšen način bi morala biti zagotovljena možnost izvršitve dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, kadar zoper uporabnika poteka tak postopek.

¹⁰ Glej v tem smislu obrazložitev predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o dogovorih o finančnem zavarovanju (COM(2001) 168 z dne 27. marca 2001 (v nadaljevanju: obrazložitev predloga, točka 2.3)).

¹¹ Glej obrazložitev predloga, točka 2.1.

¹² Glej zlasti člena 39 in 48(7) Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o izvedenih finančnih instrumentih OTC, centralnih nasprotnih strankah in repozitorijih sklenjenih poslov (UL 2012, L 201, str. 1). Glej tudi člen 10 Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL 2015, L 337, str. 35). Člen 10 Direktive 2015/2366 določa dva načina izpolnjevanja zahtev glede varstva denarnih sredstev. Države članice lahko izbirajo med ločeno hrambo denarnih sredstev (člen 10(1)(a)) in naložitvijo obveznosti, da se zadevna denarna sredstva zavarujejo (člen 10(1)(b)).

B. Drugo vprašanje za predhodno odločanje

63. Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem za predhodno odločanje ugotoviti, ali Direktiva 2002/47 daje dajalcu pravico od uporabnika zahtevati, naj za poravnavo zavarovane terjatve najprej uporabi finančno zavarovanje, in temu uporabniku nalaga ustrezno obveznost v zvezi s poplačilom svoje terjatve iz tega zavarovanja.

1. Stališča strank

64. Banka Ūkio bankas na prvem mestu ugotavlja, da banka, če gre v stečaj, svoje terjatve ne more poplačati iz finančnega zavarovanja, kadar je to v obliki sredstev na računu, ki ga je dajalec odprl pri banki.

65. Banka Ūkio bankas na drugem mestu navaja, da Direktiva 2002/47 uporabniku daje pravico, da izbere način izvršitve terjatve do dajalca. Člena 4(1) in (5) ter 2(1)(l) te direktive naj bi se nanašala na možnost realizacije finančnega zavarovanja. V členu 4 Direktive 2002/47 sta v odstavkih 1 in 5 uporabljena izraza „da *ima* uporabnik [...] *možnost* na [...] način[, opredeljen v navedenem odstavku,] realizirati vsa finančna zavarovanja“ in „da *lahko* dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati v skladu s pogoji“. ¹³ Člen 2(1)(l) Direktive 2002/47 pa določa, da nastanek dogodka izvršitve pomeni, da „*ima* uporabnik zavarovanja *pravico* realizirati ali si prisvojiti finančno zavarovanje ali pa se uveljavi določilo o realizirani neto izravnavi“. ¹⁴

66. Podobno litovska vlada zlasti meni, da morajo v skladu s členom 4(1) Direktive 2002/47 države članice zagotoviti, da lahko uporabnik zavarovanja uporabi načine realizacije zavarovanja iz te določbe.

67. Družba Aviabaltika pa je na obravnavi trdila, da izrazi, na katere se sklicujeta banka Ūkio bankas in litovska vlada, pomenijo, da se lahko uporabnik, če želi, odloči, ali bo izterjal svoje terjatve do dajalca ali ne.

68. Družba Aviabaltika poleg tega meni, da člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 vprašanja obveznosti uporabnika, da svojo terjatev najprej poplača iz ustanovljenega zavarovanja, ne ureja izrecno. Obstoj in obseg take obveznosti naj bi bilo namreč treba ugotoviti na podlagi dogovora med strankama ob upoštevanju določb nacionalnega prava, ki se uporabljajo za ta dogovor, in ciljev Direktive 2002/47. Družba Aviabaltika na podlagi te predpostavke meni, da je domneva, da je treba najprej realizirati zavarovanje, implicitni pogoj dogovora.

69. Komisija podobno meni, da je treba člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 razlagati tako, da ima dajalec pravico zahtevati, da uporabnik svojo terjatev najprej poplača z zavarovanjem, predvidenim z dogovorom, razen če v njem ni drugače določeno.

2. Načini realizacije finančnega zavarovanja

70. Očitno je, da se z jezikovnega vidika člena 2(1)(l) ter 4(1) in (5) Direktive 2002/47 nanašata bolj na možnost kot na obveznost realizacije finančnega zavarovanja.

¹³ Moj poudarek.

¹⁴ Moj poudarek.

71. Vendar je treba upoštevati, da ima uporabnik pravico realizirati finančno zavarovanje, kadar nastopi „dogodek [njegove] izvršitve“ v smislu člena 2(1)(l) te direktive. Ne gre torej za gotov, ampak za hipotetičen dogodek. Zato lahko okoliščina, da dogodek izvršitve ni gotov, pojasni, zakaj se člen 4(5) Direktive 2002/47 nanaša na možnost, da lahko dogovor o finančnem zavarovanju začne veljati ne glede na uvedbo postopka zaradi insolventnosti.

72. V zvezi z uporabo izrazov „ima uporabnik zavarovanja možnost [...] realizirati [...] finančna zavarovanja“ v členu 4(1) Direktive 2002/47 in „ima uporabnik zavarovanja pravico realizirati [...] finančno zavarovanje“ v členu 2(1)(l) te direktive ugotavljam, da je v teh členih določenih več načinov za realizacijo finančnega zavarovanja. To bi lahko pojasnilo, zakaj ne gre za obveznost, temveč za možnost, da se uporabi eden od teh načinov.

73. Izkaže se, da z razlago izrazov, ki so navedeni v zadevnih členih, zlasti v členu 4(1) in (5), ter ki se nanašajo na možnost realizacije finančnega zavarovanja, ni mogoče nedvoumno odgovoriti na drugo vprašanje za predhodno odločanje.

74. Vendar je treba ugotoviti, da člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 za določitev načinov realizacije finančnega zavarovanja napotuje na pogoje dogovora. Poleg tega tudi več določb Direktive 2002/47 podobno kot člen 4(5) te direktive določeno vrednost pripisuje „pogojem“^{15, 16} dogovora o finančnem zavarovanju. Namen teh določb je zagotoviti, da se dogovor o finančnem zavarovanju izvrši v skladu s tem, o čemer sta se stranki prvotno sporazumeli, ne glede na katero koli zunanjo okoliščino vključno z začetkom postopka zaradi insolventnosti.

75. Iz tega izhaja, da ima v okviru Direktive 2002/47 to, o čemer sta se stranki sporazumeli v dogovoru o finančnem zavarovanju, poseben status. Zato lahko trdimo, da je namen te direktive predvsem upoštevati cilje, ki sta jih stranki izrazili ob sklenitvi dogovora o finančnem zavarovanju. Odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje je zato odvisen od razlage dogovora o finančnem zavarovanju, ki sta ga sklenili stranki v postopku v glavni stvari.

76. V nasprotju s trditvami družbe Aviabaltika in Komisije pa ne menim, da se z Direktivo 2002/47 uvaja domneva, da mora uporabnik svojo terjatev poplačati iz finančnega zavarovanja, razen če v dogovoru o finančnem zavarovanju ni drugače določeno. Ta problematika je odvisna zlasti od tega, kakšne rešitve je nacionalni zakonodajalec sprejel za razlago dogovorov, ki jih sklenejo posamezniki.

77. Tako je treba ugotoviti, da je treba člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 razlagati tako, da ne določa, da mora uporabnik zavarovanja svojo terjatev najprej poplačati iz zavarovanja, ustanovljenega na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom.

3. Posledice predlagane rešitve za povrnitev neuporabljenega zavarovanja dajalcu

78. Razumem trditev družbe Aviabaltika in Komisije, da dejstvo, da uporabniku svoje terjatve ni treba najprej poplačati iz finančnega zavarovanja, lahko ovira učinkovito povrnitev tega zavarovanja dajalcu, če je uporabnik insolventen, ker bi moral ta dajalec dejansko dvakrat plačati znesek finančnega zavarovanja.

¹⁵ Glej člen 5(1) Direktive 2002/47.

¹⁶ Glej člena 6(1) in 7(1) Direktive 2002/47.

79. Vendar bi ob upoštevanju prvih dveh rešitev, opisanih v točki 61 teh sklepnih predlogov, in sicer, prvič, da se finančno zavarovanje izključi iz mase sredstev uporabnika in, drugič, da se izključi iz stečajne mase tega uporabnika, dajalec moral imeti pravico, da zahteva povračilo zavarovanja in da se mu to zavarovanje povrne v celoti ne glede na začetek postopka zaradi insolventnosti. Izkaže se, da imata ti rešitvi trajne učinke, tako da to, da je bil uporabnik poplačan iz drugih sredstev dajalca, ne povzroči tveganja, da dajalec ne bi mogel doseči povrnitve neuporabljenega zavarovanja.

80. Tako tveganje pa obstaja pri tretji rešitvi, opisani v točki 61 teh sklepnih predlogov, to je v položaju, v katerem se finančno zavarovanje vključi v stečajno maso. V tem primeru bi lahko uporabnik svojo terjatev poplačal iz drugih sredstev dajalca, ta pa bi bil v tem primeru prisiljen, da poskusi doseči povrnitev neuporabljenega zavarovanja v okviru postopka zaradi insolventnosti po vrstnem redu upnikov, določenem z nacionalnimi predpisi. V nekaterih primerih bi se zato lahko zgodilo, da dajalec ne bi mogel doseči učinkovite povrnitve finančnega zavarovanja, čeprav je uporabnik svojo terjatev poplačal iz drugih sredstev dajalca.

81. Nisem pa prepričan, ali je ta rešitev v skladu s cilji zakonodajalca Unije.

82. Na splošno ureditev, vzpostavljena z Direktivo 2002/47, v skladu z uvodno izjavo 3 te direktive prispeva k integraciji in stroškovni učinkovitosti finančnega trga kot tudi k stabilnosti finančnega sistema Unije.

83. V zvezi z razmerjem med sistemom dogovora o finančnem zavarovanju, uvedenim z Direktivo 2002/47, in nacionalnimi pravili s področja insolventnosti je v uvodni izjavi 5 te direktive navedeno, da je njen namen izboljšati pravno varnost dogovorov o finančnem zavarovanju.

84. Poleg tega se v drugem stavku uvodne izjave 12 Direktive 2002/47 ne govori o „zaščitenosti“ uporabnika ali dajalca, ampak o „zaščiti“ dogovorov o finančnem zavarovanju pred nacionalnimi določbami s področja insolventnosti. Ugotoviti je treba tudi, da je v uvodni izjavi 11 Direktive 2002/47 – čeprav se nanaša na njeno področje uporabe – navedeno tudi, da je namen te direktive varovati dogovore o finančnem zavarovanju, ki izpolnjujejo formalne pogoje iz navedene direktive. V tem smislu je Sodišče v točki 50 sodbe *Private Equity Insurance Group*¹⁷ navedlo, da se s sistemom, uvedenim z Direktivo 2002/47, priznava prednost finančnim zavarovanjem.

85. Na podlagi navedenega je mogoče ugotoviti, da namen Direktive 2002/47 ni zgolj zagotoviti možnost realizacije finančnega zavarovanja, če je ena od strank insolventna, ampak vzpostaviti poseben sistem za dogovor o finančnem zavarovanju kot instrumentu, za katerega je značilna pravna varnost, ki – kot je navedeno v uvodnih izjavah 3 in 17 te direktive – prispeva k stabilnosti finančnega sistema Unije.

86. Mislim, da ta cilj ni združljiv z rešitvijo, ki izhaja iz nacionalne zakonodaje, v skladu s katero je v okoliščinah, kot so v postopku v glavni stvari, dajalcu zavarovanja naloženo, da uporabniku še enkrat nakaže znesek finančnega zavarovanja.

87. To velja še toliko bolj, ker bi taka rešitev v nekaterih primerih lahko povzročila insolventnost tega dajalca. Iz uvodne izjave 17 Direktive 2002/47 pa izhaja, da je namen sistema finančnega zavarovanja, vzpostavljenega s to direktivo, omejiti učinek okužbe v primeru neizpolnjevanja obveznosti stranke v dogovoru o finančnem zavarovanju.

¹⁷ Glej sodbo z dne 10. novembra 2016, *Private Equity Insurance Group* (C-156/15, EU:C:2016:851).

88. Zato možnost, da se terjatev poplača iz drugih sredstev dajalca, temu dajalcu ne more preprečiti, da doseže učinkovito povrnitev finančnega zavarovanja ne glede na uvedbo postopka zaradi insolventnosti zoper uporabnika. Nasproten primer bi bil sistematična spodbuda za uporabnika, naj svojo terjatev poplača iz drugih sredstev dajalca, da bi v resnici dobil dvakratni znesek finančnega zavarovanja.

89. Ob upoštevanju zgornje argumentacije Sodišču predlagam, naj na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je treba člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 razlagati tako, da ne določa, da mora uporabnik zavarovanja svojo terjatev najprej poplačati iz zavarovanja, ustanovljenega na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom. Kljub temu lahko taka obveznost izhaja iz pogojev dogovora o finančnem zavarovanju, razloženih ob upoštevanju določb zakonodaje, ki se uporablja za ta dogovor. Vsekakor možnost, da se po nastopu dogodka izvršitve finančnega zavarovanja terjatev poplača iz drugih sredstev dajalca, temu dajalcu ne more preprečiti, da doseže učinkovito povrnitev tega neuporabljenega zavarovanja, če je zoper uporabnika uveden postopek zaradi insolventnosti.

C. Tretje vprašanje za predhodno odločanje

1. Dopustnost

90. Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem za predhodno odločanje, ki ga postavlja, če bi Sodišče na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovorilo nikalno, želi, da bi Sodišče pojasnilo, ali bi moral dajalec imeti prednost pred drugimi upniki insolventnega uporabnika, da bi lahko dosegel povrnitev finančnega zavarovanja, kadar je uporabnik svojo terjatev poplačal iz drugih sredstev tega dajalca.

91. Po mojem mnenju je treba ugotoviti, da tretje vprašanje za predhodno odločanje ni nikakor povezano s predmetom spora o glavni stvari, zaradi česar bi se lahko postavilo vprašanje njegove dopustnosti.

92. To vprašanje se nanaša na potek postopka zaradi insolventnosti, ki je bil začel zoper banko Ūkio bankas. V zvezi s tem naj spomnim, da je v skladu s predlogom za sprejetje predhodne odločbe sodišče, pred katerim je bil začel postopek zaradi insolventnosti zoper banko Ūkio bankas, odločilo, da se terjatev družbe Aviabaltika do banke Ūkio bankas vključi v obveznosti te banke.¹⁸

93. Postopek v glavni stvari pa se nanaša na spor med banko Ūkio bankas in družbo Aviabaltika zaradi izvršitve dogovorov iz let 2011 in 2012. Poleg tega iz predloga za sprejetje predhodne odločbe ne izhaja, da bi družba Aviabaltika proti banki Ūkio bankas vložila nasprotno tožbo. Tako v sporu o glavni stvari predložitvenemu sodišču ni treba odločati o vprašanjih poplačila terjatve družbe Aviabaltika do banke Ūkio bankas v okviru postopka zaradi insolventnosti.

94. Zato nisem prepričan, da bi bil odgovor na tretje vprašanje za predhodno odločanje koristen za rešitev spora o glavni stvari.

95. Naj poleg tega poudarjam, da se predložitveno sodišče ne sklicuje na nobeno litovsko pravno pravilo, ki bi lahko vplivalo na vrstni red upnikov uporabnika in dalo prednost dajalcu zavarovanja. Zato menim, da se litovski zakonodajalec ob prenosu Direktive 2002/47 ni odločil, da bi se pravice dajalca zaščitile z nacionalnimi določbami s področja insolventnosti, ki določajo vrstni red, v katerem morajo biti poplačani upniki insolventnega podjetja.

¹⁸ Glej točko 13 teh sklepnih predlogov.

96. Vsekakor bi bilo tretje vprašanje za predhodno odločanje upoštevno le, če bi bilo finančno zavarovanje vključeno v stečajno maso uporabnika. V skladu z mojo analizo prvega vprašanja za predhodno odločanje Direktiva 2002/47 načeloma dopušča tako rešitev.¹⁹ Poleg tega iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da je ta rešitev predvidena v litovski sodni praksi.

97. Poleg tega v zvezi z vprašanjem, ali bi moral dajalec imeti prednost pred drugimi upniki insolventnega uporabnika, da bi lahko dosegel povrnitev finančnega zavarovanja, čim je uporabnik svojo terjatev poplačal iz drugih sredstev dajalca, iz mojega odgovora na drugo vprašanje za predhodno odločanje izhaja, da možnost poplačila terjatve iz drugih sredstev dajalca temu dajalcu ne more preprečiti, da doseže učinkovito povrnitev neuporabljenega zavarovanja.

98. Vendar predložitveno sodišče v okviru tretjega vprašanja za predhodno odločanje dvomi glede možnosti povrnitve neuporabljenega zavarovanja, kadar je zoper uporabnika uveden postopek zaradi insolventnosti. Natančneje, to sodišče želi izvedeti, ali lahko Direktiva 2002/47 vpliva na nacionalne določbe s področja insolventnosti, ki določajo vrstni red, v katerem bi morali biti poplačani upniki uporabnika. Te problematike v analizi drugega vprašanja za predhodno odločanje nisem obravnaval.

99. Čeprav priznavam, da so moja razmišljanja o tretjem vprašanju za predhodno odločanje hipotetične narave, menim, da je analiza tega vprašanja, ker se nanaša na obveznost držav članic, da dajo dajalcu prednost, tako da lahko doseže povrnitev neuporabljenega zavarovanja, kadar je vključeno v stečajno maso uporabnika, koristna, da se predstavijo vsi pravni vidiki zadeve iz postopka v glavni stvari.

2. Vpliv Direktive 2002/47 na nacionalne določbe s področja insolventnosti

100. Banka Ūkio bankas meni, da Direktiva 2002/47 dajalcu, da bi dosegel povrnitev finančnega zavarovanja, ne daje nobene prednosti pred drugimi upniki uporabnika v postopku zaradi insolventnosti in da je treba uporabiti načelo enakega obravnavanja upnikov insolventne banke. Družba Aviabaltika, litovska vlada in Komisija menijo, da določbe Direktive 2002/47 ne urejajo vrstnega reda, v katerem morajo biti poplačani upniki insolventnega podjetja.

101. Nisem pa prepričan, da neobstoj določb o vrstnem redu upnikov v Direktivi 2002/47 pomeni, da ta direktiva, ko se prenese, ne more vplivati na nacionalne določbe, ki urejajo vrstni red, v katerem morajo biti poplačani upniki insolventnega podjetja.

102. Če bi nacionalni zakonodajalec odločil, da se finančno zavarovanje, ustanovljeno na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, vključi v stečajno maso insolventnega uporabnika, bi moral ta zakonodajalec nositi posledice svoje odločitve in jih upoštevati v nacionalnih določbah s področja insolventnosti, vključno z določbami, ki urejajo vrstni red, v katerem morajo biti poplačani upniki insolventnega podjetja.

103. Prvič, v točki 59 sklepnih predlogov v zadevi Private Equity Insurance Group²⁰ sem ob sklicevanju na trditve nekaterih zadevnih oseb, ki so menile, da varstvo, ki ga nudi finančno zavarovanje ob realizaciji, lahko vpliva na vrstni red upnikov, ki ga določajo nacionalne določbe s področja insolventnosti, ugotovil, da se vprašanje razvrstitve upnika v stečajnem postopku z vidika sistema iz Direktive 2002/47 ne postavlja, saj je namen te direktive zgolj zagotovitev pravice do realizacije zavarovanja v vseh primerih, ki privedejo do njegove izvršitve. Menim, da se je Sodišče v sodbi strinjalo

¹⁹ Glej točko 61 teh sklepnih predlogov.

²⁰ Glej moje sklepne predloge v zadevi Private Equity Insurance Group (C-156/15, EU:C:2016:586).

s tem stališčem. Sodišče je v sodbi *Private Equity Insurance Group*²¹ presodilo, da „različno obravnavanje [upnikov, ki izhaja iz posebne narave finančnega zavarovanja,] temelji na objektivnem merilu, povezanim z zakonitim ciljem Direktive 2002/47, ki je izboljšati pravno varnost in učinkovitost finančnih zavarovanj, da se zagotovi stabilnost finančnega sistema“.

104. Drugič, v zvezi z vplivom na vrstni red upnikov ne vidim bistvene razlike med tem, da se finančno zavarovanje, ustanovljeno na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, izključi iz stečajne mase uporabnika, in spremembo vrstnega reda upnikov. V obeh primerih bi bilo to zavarovanje povrnjeno dajalcu, ne glede na terjatve drugih upnikov uporabnika.

105. Tretjič, Direktiva 2002/47 – v skladu s členom 8(4) – sicer ne vpliva na splošna pravila nacionalne zakonodaje o insolventnosti v zvezi z ničnostjo transakcij, med drugim tistih, ki so bile sklenjene v obdobju pred začetkom postopka prenehanja.

106. Menim pa, da te določbe ni mogoče razlagati tako, da Direktiva 2002/47, ko se prenese, načeloma ne bi mogla vplivati na nacionalne določbe s področja insolventnosti.

107. Če Direktiva 2002/47 na taka pravila ne bi mogla vplivati, bi bil člen 8(4) Direktive 2002/47 odveč. Tako se bolj nagibam k sklepu, da je ta določba izjema od splošnega pravila, v skladu s katerim je državam članicam dovoljeno spremeniti nacionalne določbe s področja insolventnosti, da zagotovijo cilje, ki se dosegajo s to direktivo.

108. Zato menim, da bi moral nacionalni zakonodajalec, če bi se odločil, da se finančno zavarovanje, ustanovljeno na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, vključi v stečajno maso insolventnega uporabnika, dajalcu dati prednost pred drugimi upniki v postopku zaradi insolventnosti, da bi lahko ta dajalec dosegel učinkovito povrnitev zavarovanja, kadar ga uporabnik po nastopu dogodka izvršitve ni realiziral.

109. Ob upoštevanju zgornje argumentacije in če bi Sodišče odgovorilo na tretje vprašanje za predhodno odločanje, predlagam, naj odgovori, da se – če bi nacionalni zakonodajalec odločil, da se finančno zavarovanje, ustanovljeno na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, vključi v stečajno maso insolventnega uporabnika – z Direktivo 2002/47 zahteva, da se dajalcu da prednost pred drugimi upniki insolventnega uporabnika, tako da lahko ta dajalec doseže povrnitev neuporabljenega zavarovanja, kadar je uporabnik svojo terjatev poplačal iz drugih sredstev v lasti tega dajalca.

VI. Predlog

110. Na podlagi navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je predložilo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče, Litva), odgovori:

- Člen 4(5) Direktive 2002/47/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. junija 2002 o dogovorih o finančnem zavarovanju je treba razlagati tako, da morajo države članice sprejeti predpise, ki uporabniku zavarovanja omogočajo, da svojo terjatev poplača iz finančnega zavarovanja, ustanovljenega na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, tudi če je dogodek izvršitve finančnega zavarovanja nastopil po začetku postopka zaradi insolventnosti zoper tega uporabnika. Države članice morajo določiti, na kakšen način mora biti zagotovljena možnost izvršitve dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom, kadar zoper uporabnika poteka tak postopek.

²¹ Glej sodbo z dne 10. novembra 2016, *Private Equity Insurance Group* (C-156/15, EU:C:2016:851, točka 51).

2. Člen 4(1) in (5) Direktive 2002/47 je treba razlagati tako, da ne določa, da mora uporabnik zavarovanja svojo terjatev najprej poplačati iz zavarovanja, ustanovljenega na podlagi dogovora o finančnem zavarovanju z jamstvom. Kljub temu lahko taka obveznost izhaja iz pogojev dogovora o finančnem zavarovanju, razloženih ob upoštevanju določb zakonodaje, ki se uporablja za ta dogovor. Vsekakor možnost, da se po nastopu dogodka izvršitve finančnega zavarovanja terjatev poplača iz drugih sredstev dajalca zavarovanja, temu dajalcu ne more preprečiti, da doseže učinkovito povrnitev tega neuporabljenega zavarovanja, če je zoper uporabnika uveden postopek zaradi insolventnosti.